

УДК 330.14:658.5

JEL Classification: D92

Людмила Малюта

Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя
вул. Руська, 56, м. Тернопіль, 46001, Україна

e-mail: kaf_mp@tu.edu.te.ua

к.е.н., доцент, кафедра менеджменту інноваційної діяльності та підприємництва

ІНДУСТРІАЛЬНІ ПАРКИ – ІННОВАЦІЙНИЙ ВЕКТОР РОЗВИТКУ ПРОМИСЛОВОГО ВИРОБНИЦТВА

Анотація. У статті розкрито актуальність проблеми створення і організації діяльності індустріальних парків як інноваційної структури для забезпечення розвитку промислового виробництва та бізнесу. Висвітлено етимологічне значення індустріальних парків в сучасних умовах господарювання, передумови та основні етапи їх створення в Україні. Зазначено, що механізм створення індустріального парку – як інструменту розвитку бізнесу, забезпечує збільшення клієнтської бази, розширення ринків, побудову і розвиток партнерства. Визначено основних суб'єктів даного інноваційного утворення, основні та конкурентні ознаки ІП, умови та вигоди від інвестування кожного учасника проекту. Побудовано модель прийняття управлінського рішення по створенню індустріального парку та сформовано ключові фактори успіху й ефективності даних підприємницьких структур. Проаналізовано законодавчу базу, можливі умови фінансування та напрями державної підтримки індустріальних парків. Розглянуто конкретні приклади їх створення в окремих регіонах України, визначено переваги й недоліки даних інноваційних структур.

Ключові слова: бізнес, державна підтримка, індустріальний парк, інвестиції, інновації, ефективність, промислове виробництво, регіон, стратегічний розвиток, управління, фактори успіху.

Людмила Малюта

ИНДУСТРИАЛЬНЫЕ ПАРКИ – ИННОВАЦИОННЫЙ ВЕКТОР РАЗВИТИЯ ПРОМЫШЛЕННОГО ПРОИЗВОДСТВА

Аннотация. В статье раскрыты актуальность проблемы создания и организации деятельности индустриальных парков как инновационной структуры для обеспечения развития промышленного производства и бизнеса. Рассмотрено этимологическое значение индустриальных парков в современных условиях хозяйствования, предпосылки и основные этапы их создания в Украине. Отмечено, что механизм создания индустриального парка – как инструмента развития бизнеса, обеспечивает увеличение клиентской базы, расширение рынков, построение и развитие партнерства. Определены основные субъекты данной инновационной структуры, основные и конкурентные признаки ИП, условия и выгоды от инвестирования каждого участника проекта. Построена модель принятия управленческого

решения по созданию индустриального парка, сформированы ключевые факторы успеха и эффективности данных предпринимательских структур. Проанализирована законодательная база, возможные условия финансирования и направления государственной поддержки индустриальных парков. Рассмотрены конкретные примеры их создания в отдельных регионах Украины, определены преимущества и недостатки данных инновационных структур.

Ключевые слова: бизнес, государственная поддержка, индустриальный парк, инвестиции, инновации, эффективность, промышленное производство, регион, стратегическое развитие, управление, факторы успеха.

Lyudmyla Maluyta

Ternopil Ivan Puluj National Technical University,
56 Ruska st., , 46001 Ternopil, Ukraine
e-mail: kaf_mp@tu.edu.te.ua

² PhD, Assoc. Prof., Department of Management Innovation and Entrepreneurship

INDUSTRIAL PARKS AS AN INNOVATIVE VECTOR OF INDUSTRIAL PRODUCTION DEVELOPMENT

Abstract. *The urgent problem of industrial parks foundation and their activity organization as an innovative structure to provide industrial production and business development has been considered. Etymological role of industrial parks under present economic conditions, preconditions and main stages of their creation in Ukraine have been described. It's mentioned that the mechanism of industrial parks foundation as a business development instrument provides the customers number increase, markets extension, partnership building and development. The main subjects of the above-mentioned innovative formation, fundamental and competitive features of IP, conditions and advantages of every project participant investing have been determined. A model of managerial decision making about IP foundation has been built. Key factors of success and efficiency of the above-mentioned entrepreneurship structures have been determined. Law basis, possible financing and state support conditions of IP have been analyzed. Some examples of their foundation in certain regions of Ukraine have been considered. Advantages and disadvantages of these innovative structures have been determined.*

Keywords: *business, government support, industrial park (IP), innovation, efficiency, industrial production, the region's strategic development, management, success factors.*

Постановка проблеми. Забезпечення економічного зростання в Україні зумовлює високу актуальність проблеми інвестиційно-інноваційного розвитку національної економіки з використанням сучасних форм і методів інноваційного підприємництва. Досвід економічно розвинутих країн переконливо свідчить, що в сучасних умовах, зазначені економічні параметри, вирішальним чином залежать від масштабів та якісного рівня інвестиційної діяльності, структурно-технологічних змін на основі інновацій. Можна стверджувати, що саме рівень розвитку і динамізм інвестиційно-інноваційних процесів формують в сучасних умовах стратегічну основу сталого економічного зростання.

У відповідності з державною стратегією розвитку економіки нашої держави, одним з основних чинників зростання є створення сприятливого інвестиційного клімату для технологічного інноваційного оновлення та розвитку промислового виробництва. Інноваційний рівень є важливим чинником, що визначає обсяг інвестицій. Нові товари та передові технології стимулюють інвестиції, викликають необхідний підйом, або “хвилю” інвестиційних витрат.

Виходячи з цього, існують всі підстави розглядати інвестиції та інновації як ключові категорії в системі сучасного розширеного відтворення, як взаємопов'язані процеси: без інвестицій неможливі інновації, а інновації є критерієм ефективності інвестицій; інновації, забезпечуючи підвищення ефективності економіки, розширюють джерела інвестицій. Саме у цьому контексті і доцільно розглядати створення індустріальних парків як локомотиву розвитку національної економіки, впровадження нової форми ведення бізнесу.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Як відомо, питанням формування сприятливого інвестиційно-інноваційного клімату, прогресивного інноваційного розвитку та створення інноваційних структур в контексті забезпечення сталого економічного зростання приділяли увагу такі вітчизняні та зарубіжні вчені: Б. Андрушків, С. Аптекарь, Т. Бень, Г. Бірман, В. Брич, В. Геєць, В. Гончаров, О. Данилов, В. Йохна, С. Ілляшенко, О. Кузьмін, А. Пересада, А. Савчук, В. Стадник, А. Череп, С. Шмідт, Д. Штефанич та ін.

Невирішені раніше частини загальної проблеми. У той самий час аналітичний огляд матеріалів з проблем створення і організації діяльності індустріальних парків підтверджує недостатність наукових досліджень у цьому напрямі.

Метою статті є висвітлення проблеми створення і ефективності функціонування індустріальних парків в сучасних умовах господарювання.

Виклад основного матеріалу. Як відомо, концепція першого індустріального парку була сформована у 1896 році англійським фінансистом Ернестом Холі, який придбав 10 гектарів землі вздовж Манчестерського морського каналу і започаткував на цій території перший у світі індустріальний парк – Траффорд парк (Trafford Park). У 1910 році Генрі Форд, засновник Ford Motor Company, розмістив саме тут свій перший автомобільний завод в Європі.

З початку ХХ століття індустріальні бізнес-парки почали активно створюватися в Європі і США, тяжіючи за місцем розташування в основному до великих міст, транспортних вузлів і портових зон. В останні десятиліття вони активно розвивалися у країнах азіатського регіону, Східної Європи та Прибалтики. Серед найбільш відомих у світі відзначаються: Силіконова долина у Каліфорнії (США), Сколково (Росія), Калундборг (Данія), Туен Мун (Гонг-Конг) та понад 100 інших у світі. В Україні також започатковано досвід їх створення та організації діяльності як альтернативи колишнім ВЕЗ.

Як відомо, індустріальний парк (ІП) – це спеціально організована для розміщення нових виробництв територія, забезпечена енергоносіями, інфраструктурою, необхідними адміністративно-правовими умовами, керована спеціалізованою компанією [2].

Згідно закону України «Про індустріальні парки» від 21.06.2012 №5018, індустріальний парк – це визначена згідно з містобудівною документацією та земельним кадастром, облаштована відповідною інфраструктурою земельна ділянка, у межах якої учасники індустріального парку можуть здійснювати господарську діяльність у сфері промислового виробництва, науково-дослідну діяльність та діяльність у сфері інформації та телекомунікацій на умовах, визначених даним Законом України та договором про здійснення господарської діяльності у межах індустріального парку [1].

Індустріальним парком є промислова площадка, на якій ведуть свою діяльність кілька незалежних підприємств з однієї або різних галузей. Розмістивши свої виробництва на загальній території такі суб'єкти господарювання найчастіше пов'язані загальними ланцюжками створення доданої вартості і ділять спільну інфраструктуру парку та послуги надані громадською або приватною керуючою компанією.

Валерій Кирилко, генеральний директор девелоперської компанії Concorde Development, переконаний, що індустріальний парк – це так звана комплексна забудова mixed used, яка включає, перш за все, офісну забудову, торговельну, а іноді і складську мережу. Велика частина території забудовується офісними об'єктами. Торговельні та складські об'єкти виконують супутню роль. Як правило, всі вони розташовані на великих територіях. За рахунок цього існує можливість будувати невеликі офісні башти. Але тим не

менше в обов'язковому порядку повинні бути якісь супутні об'єкти у вигляді торгових центрів, виставкових і складських комплексів.

Артем Новіков, консультант компанії «Діалог-Класик», вважає, що індустріальний парк – це, перш за все, інженерно підготовлені земельні ділянки, виробничі, складські та адміністративні приміщення, призначені для здійснення виробничої діяльності низкою компаній. З позиції власника, індустріальний парк являє собою спеціалізований об'єкт дохідної нерухомості, організація роботи якого здійснюється керуючою компанією [5].

Таким чином, індустріальний (промисловий) парк – це керований єдиним оператором (спеціалізованою керуючою компанією) комплекс об'єктів нерухомості, що складається із земельної ділянки (ділянок) з виробничими, адміністративними, складськими та іншими приміщеннями і спорудами, забезпечений енергоносіями, інженерною та транспортною інфраструктурою та адміністративно-правовими умовами для розміщення виробництв. Отже, поняття «індустріальний парк» і «промисловий парк» тотожні. Однак вони різні із поняттям «технопарк». Головна відмінність між індустріальними і технологічними парками полягає в тому, що перші створюють умови у вигляді забезпечення підприємств інфраструктурою для здійснення їх основної виробничої діяльності, а технопарки сприяють розробці і впровадженню нових технологій у виробництво. Тобто для технопарків обов'язковою є присутність науково-дослідної складової (НДІ, університети, наукові центри і т. д.).

Отже, індустріальний парк створюється з метою розвитку бізнесу, а технологічний парк – з метою розвитку нових технологій, проведення наукових досліджень, розробок, сприяння інноваційній діяльності.

Механізм створення індустріального парку – як інструменту розвитку бізнесу, забезпечує збільшення клієнтської бази, розширення ринків, побудову і розвиток партнерства (рис. 1).

1. Клієнти – пошук нових клієнтів, розширення областей взаємодії із існуючими клієнтами
2. Ринки – пошук нових ринків як географічно, так і з точки зору пропонованих продуктів та послуг
3. Партнерство – побудова та розвиток культури партнерства, формування взаємовідносин на основі довіри та поваги

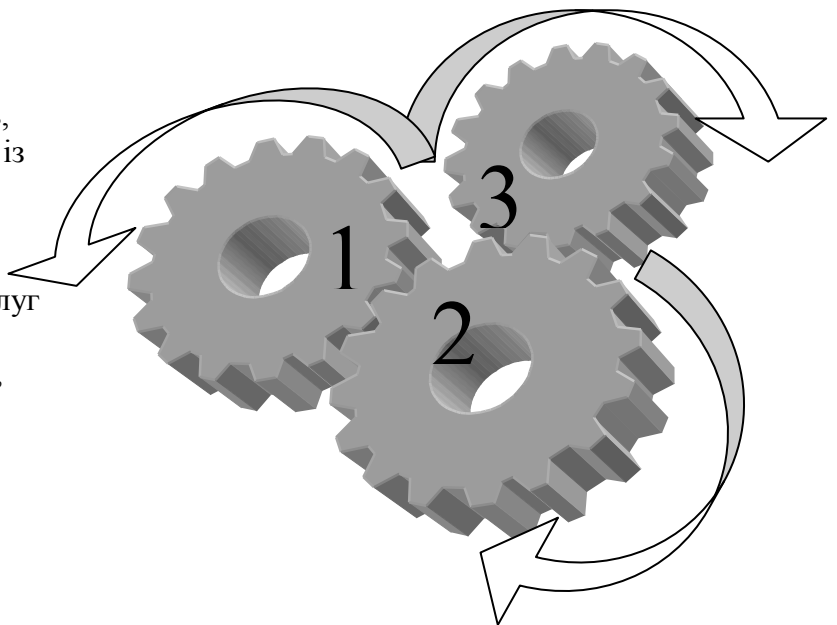

Рис.1. Механізм створення індустріального парку – як інструменту розвитку бізнесу

Як зазначають українські фахівці, головними передумовами створення ІП на теренах нашої держави є [4]:

1. Вигідне географічне місце розташування. Україна – найбільша за площею (603,6 тисяч кв. км) країна Європи, розташована на перехресті торгівельних шляхів Європа – Росія – Центральна Азія – Близький Схід. Це робить її розташування ідеальним для розміщення виробництва та експорту товарів до країн Європи та Азії. Через Україну, як відомо, проходять чотири з 10 європейських транспортних коридорів. Наша держава має доступ до

Азовського та Чорного морів і далі вихід на Близький Схід. Нашими сусідами є: Польща (член ЄС), Румунія (член ЄС), Словаччина (член ЄС), Угорщина (член ЄС), Росія, Білорусь, Молдова.

2. Багаті природні ресурси. В Україні розвідано близько 20 тис. родовищ та налічується 200 видів корисних копалин. За розвіданими запасами деяких корисних копалин Україна випереджає Росію, США, Великобританію, Францію, Німеччину, Канаду та інші. За запасами і видобутком залізних, марганцевих, титано-цирконієвих руд, багатьох видів неметалічної сировини Україна посідає провідне місце серед країн Європи та світу в цілому. Україна має 30% світових чорноземів, що займають понад 60% площі земель сільськогосподарського призначення.

3. Кваліфікована та доступна робоча сила. Економічно активне населення країни близько 22 мільйонів. Україна має значну частку дорослих з вищою освітою. За загальною кількістю студентів вона займає 16 місце серед 105 країн світу, у тому числі – 7 місце серед технічних спеціальностей (за даними UNESCO, Global Education Digest), 5 місце у світі за кількістю сертифікованих IT-спеціалістів. Середня заробітна плата у нас становить 2 729 грн. Найняти на роботу кваліфікованого розробника коштуватиме в Україні дешевше, ніж у США чи Європі. Разом із тим значна кількість українців вже мають міжнародну освіту та професійний досвід роботи за кордоном.

Завдяки освітній системі, науково-технічній базі, а також молодим талантам Україна традиційно утримує потужний науково-дослідницький потенціал. Українські інженери, програмісти та розробники вважаються одними з кращих у світі.

4. Великий та швидко зростаючий ринок. Україна – це великий ринок зі значним потенціалом росту та невеликим рівнем конкуренції у багатьох галузях. Населення країни близько 46 млн. Економіка України демонструє стаке зростання. У поточному році ВВП виріс на 5,2%, промислове виробництво – на 7,6% порівняно з попереднім 2012 роком. Україна посідає 5 місце у світі за обсягом експорту пшениці після США, Канади, Австралії та РФ (за даними Міністерства аграрної політики), 8 місце – за обсягом виробництва сталі (за даними World Steel Association).

5. Відкриті та ліберальні торговельні режими. Україна є членом СОТ з 2008 року, має міжнародні угоди про подвійне оподаткування з 63 країнами світу, активно торгує на зовнішніх ринках. Підписання угоди про асоціацію з ЄС сприятиме утворенню зони вільної торгівлі.

6. Наявність конкурентних галузей, зокрема: АПК, машинобудування, енергетика, IT-технології, туризм.

Агро-промисловий сектор – один з найбільш перспективних секторів національної економіки, на який припадає більше 20% ВВП. Україна входить до п'ятірки найбільших світових експортерів зерна та займає 1 місце в світі за обсягом експорту соняшникової олії (58%).

Складне машинобудування: Україна традиційно займає лідерські позиції у виробництві складних машин, автомобілів, літаків на території СНД, а також входить до шістки провідних держав світу, що виробляють космічну техніку.

Енергетика: Україна видобуває понад 20 млрд. куб. м природного газу на рік та має доведені запаси в 1 трлн куб. м., має великий потенціал виробництва енергії з альтернативних джерел та запровадження енергоефективних технологій. «Зелені тарифи» в Україні є більш привабливими, ніж у інших країнах.

IT-індустрія: Україна є 5 світовим ринком аутсорсингових послуг в IT сфері і демонструє у ній найвищі темпи зростання в світі. Обсяги ринку у поточному році перевищили 1 млрд. дол. США.

Туризм: Україна має величезний і ще не реалізований туристичний потенціал завдяки наявності різноманітних туристичних зон та багатьох санаторно-лікувальних закладів. Лижні курорти Карпат, Крим, чорноморські пляжі, середньовічні міста та фортеці Західної України,

кінофестивалі, етнографічні та музичні фестивалі – все це щороку притягує понад 20 млн. туристів.

7. Розвинута інфраструктура. Україна має розвинуту мережу повітряного, залізничного, автомобільного сполучення (понад 22 000 км залізничних шляхів, близько 170 000 км доріг, понад 2 000 км водних шляхів). У неї найвищий у Європі транспортний рейтинг – 3,11 бали (за даними агентства Rendall). Для прикладу, у сусідній Польщі цей показник становить лише 2,72 бали.

8. Сприятливий інвестиційний клімат. Підтвердженням цього є поступове зниження податку на прибуток для всіх суб'єктів господарювання – з 23% у 2011 році до 16% у 2014 році. Нинішня 20% ставка ПДВ у 2014 році буде доведена до рівня 17%. Готельний бізнес, альтернативна енергетика, легка промисловість, виробники суден та сільськогосподарської техніки звільняються від податку на прибуток на 10 років. Запроваджено електронну податкову звітність. З 2011 року введено автоматичне відшкодування ПДВ експортерам. У квітні 2014 року прийнято пакет антикорупційних законів, спрямованих, зокрема, на зменшення корупційного тиску на бізнес. Уряд України створив Раду вітчизняних та зарубіжних інвесторів, до складу якої входять керівники Microsoft та інших мультинаціональних компаній.

9. Інноваційні можливості. Завдяки освітній системі, науково-технічній базі, а також молодим талантам Україна традиційно утримує потужний науково-дослідницький потенціал. Українські інженери, програмісти та розробники вважаються одними з кращих у світі.

Обов'язковими ознаками створення індустріальних парків є:

- земля (наявність дозволу на використання землі на певній території конкретного регіону);
- спеціалізовані об'єкти капітального будівництва;
- сучасна інженерна інфраструктура;
- наявність керуючої компанії;
- визначені юридичні умови (категорія землі, дозволи на використання землі та будівель, наявність погоджень зі службами з питань пожежної, екологічної безпеки, дотримання встановлених законодавством норм і вимог).

Таким чином, земельна ділянка з необхідним інженерно-технічним оснащенням значно скоротить інвестору «час до ринку» – з 2–3 років до 6–9 місяців. Тобто, індустріальні парки створять привабливий інвестиційний клімат для інвесторів, а підтримка з боку держави відіграє роль додаткового заохочувального стимулу для інвестицій.

Конкурентними ознаками створення індустріальних парків є:

- географічна близькість ринків збуту і трудових ресурсів;
- наявність фінансових партнерів;
- транспортна доступність, інтеграція декількох видів транспорту (авто, залізничний, авіа, водний транспорт);
- надлишкова забезпеченість енергетичними ресурсами;
- спрощений порядок проходження резидентами адміністративних та дозвільних процедур;

- близькість житлової і соціальної інфраструктури;
- можливість розширення та (або) диверсифікації виробництва;
- передові інженерні рішення тощо [4].

Основні етапи створення та організації ІІІ представлено на рис. 2.

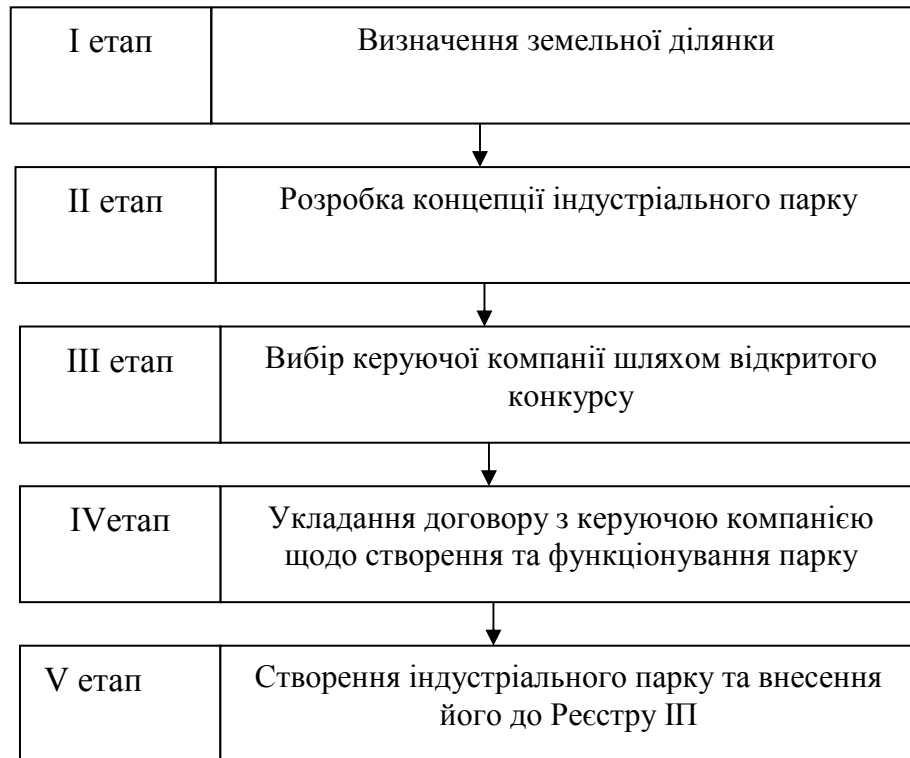

Рис. 2. Організація процесу (етапи) створення індустріальних парків

Основними суб'єктами зазначеної інноваційної структури є: ініціатор, керуюча компанія та учасники ІІІ.

Ініціатором створення індустріального парку є органи влади та місцевого самоврядування, юридичні чи фізичні особи, які надають землю, приймають рішення про створення ІІІ та розробляють концепцію бізнесу.

Керуюча компанія (девелопер) укладає договір з ініціатором про створення та функціонування індустріального парку. Вона бере на себе зобов'язання щодо облаштування ІІІ та управління об'єктами, що розміщені у його структурі, формує коло учасників проекту.

Учасниками є суб'єкти господарювання, які укладають угоду з ініціатором проекту створення індустріального парку та набувають право на земельну ділянку. Вони здійснюють господарську діяльність на території ІІІ згідно зі сформованою концепцією. Потенційними учасниками індустріального парку можуть бути: інноваційні фонди, комерційні банки, страхові компанії, суб'єкти підприємницької діяльності, що надають юридичні послуги та послуги в галузі науково-технічної експертизи, менеджменту тощо [2].

Вигоди від побудови та розвитку індустріального парку залежать від інвестицій кожного із учасників (табл. 1).

Таблиця 1

Умови та вигоди від інвестування кожного учасника проекту

Зацікавлена сторона	Потенційна вигода	Вид інвестицій
Уряд, Центральні Органи влади	Ріст інвестицій в економіку країни в цілому	«Правила гри», пільги та преференції, логістична інфраструктура, макроекономічна стабільність
Місцеві органи влади	Наповнення місцевих бюджетів, працевлаштування громадян регіону	Виділення земельних ділянок, преференції на місцевому рівні, «супроводження» та

		консультації інвесторів
Інвестори – керуючі компанії (девелопери) ІІІ	Орендна плата від резидентів парку, плата за послуги надані резидентам парку, розвиток та посилення бренду для девелоперських компаній	Фінансові інвестиції, інвестиції «часу», експертиза та досвід
Інвестори – резиденти ІІІ	Доступ до нових ринків, клієнтів, кращий доступ до існуючих ринків завдяки логістичній інфраструктурі	Фінансові інвестиції, інвестиції «часу», експертиза та досвід
Представники організацій щодо захисту навколишнього середовища	Винесення екологічно несприятливих виробництв за межі міст	Громадський контроль

Прийняття управлінського рішення інвесторами щодо укладання інвестиційного проекту по створенню індустріального парку залежить від наступних факторів: наявного інвестиційного потенціалу, сприятливого інвестиційного клімату та інвестиційної привабливості регіону, де планується створювати ІІІ (рис. 3).

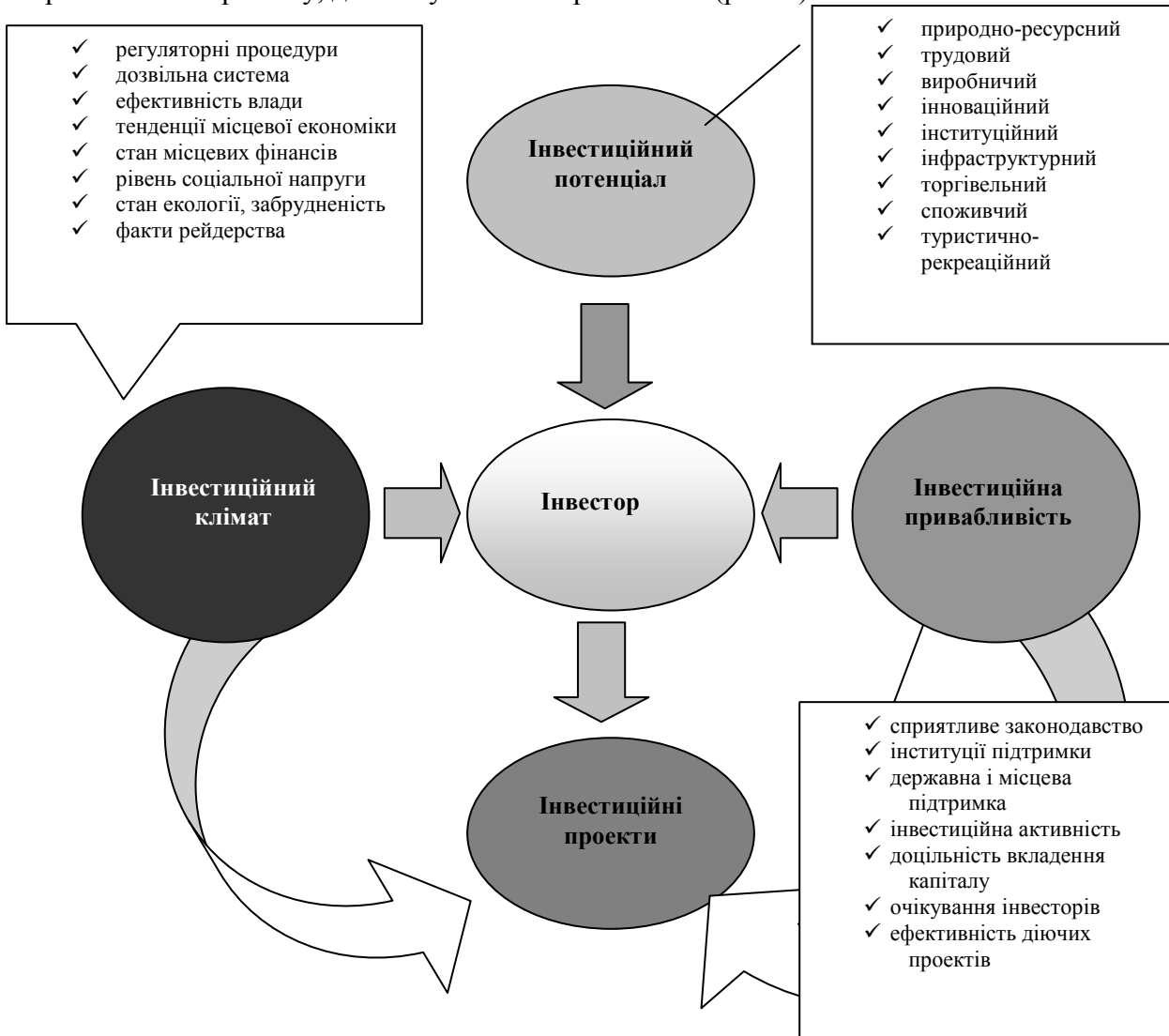

Рис. 3. Модель прийняття управлінського рішення по створенню індустріального парку

Визначальними умовами, що забезпечують успіх і ефективність кожного проекту, який планується реалізувати в рамках створення ІП є: фінансування з боку інвесторів, підтримка з боку уряду та органів місцевого самоврядування, якісний менеджмент та зміна культури поведінки (див.рис.4).

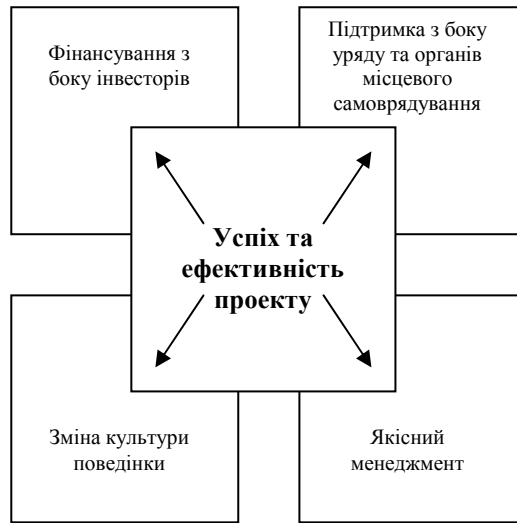

Рис. 4. Ключові фактори успіху та ефективності ІП

Основними джерелами фінансування індустріальних парків згідно ст. 12 Закону України «Про індустріальні парки» є :

- кошти державного та місцевих бюджетів;
- кошти приватних інвесторів;
- кошти, залучені за моделлю державно-приватного партнерства;
- кредити банків та фінансово-кредитних установ;
- інші джерела фінансування [1].

Законодавчим підґрунтям для створення індустріальних парків та нормативно-правовою базою, що регламентує діяльність зазначених інноваційних структур є:

1. Закон України «Про індустріальні парки» від 21.06.2012 №5018, що визначає правові та організаційні засади створення і функціонування індустріальних парків на території України з метою забезпечення економічного розвитку та підвищення конкурентоспроможності територій, активізації інвестиційної діяльності, створення нових робочих місць, розвитку сучасної виробничої та ринкової інфраструктури.

2. Постанова КМУ «Про затвердження переліку проектів із пріоритетних напрямів соціально-економічного та культурного розвитку (НП)» від 08.12.2010 № 1256.

3. Постанова КМУ «Про затвердження Порядку прийняття рішення про включення ІП до Реєстру ІП» від 16.01.2013 № 216.

4. Наказ Міністерства економічного розвитку та торгівлі України «Про затвердження форми Типового договору про створення та функціонування ІП» від 15.04.2013 № 386.

5. Інші нормативно-правові акти.

Зазначена законодавча та нормативно-правова база передбачає надання державної підтримки та створення у 2012–2014 роках низки індустріальних парків з підготовленою інженерною інфраструктурою [6].

Механізм державної підтримки та умови розвитку індустріальних парків представлено в табл.2.

Таблиця 2

Основні напрями державної підтримки індустріальних парків

Напрямок підтримки	Забезпечуючі умови
Звільнення від сплати ввізного мита та ПДВ на імпортоване обладнання, устаткування та комплектуючі	Полегшує створення інфраструктури та сприятиме використанню нової техніки та технологій
Пільгові умови оподаткування, включно 50% оплати податку на прибуток	Нагромадження капіталу та його перерозподіл для розвитку ІІ
Звільнення від пайової участі у розвитку інфраструктури населеного пункту	Стимулює створення інфраструктури ІІ, зниження витрат
Надання території та інфраструктури (вода, електроенергія, газ, каналізація) за рахунок місцевих та державного бюджетів	Сприяє розвитку ІІ, стимулює створення його інфраструктури, зниження витрат
Спрощення доступу до земельних ділянок промислового призначення та дозвільних процедур	Скорочує часові витрати, унеможлиблює бюрократичні та корупційні прояви
Цільове фінансування на безповоротній основі, пільгові кредити та ін. підтримка	Створення інфраструктури ІІ, забезпечення розвитку промислового виробництва та бізнесу регіону

На сьогоднішній день актуальним є національний проект «Індустріальні парки України» – створення промислово-виробничої інфраструктури, який реалізує Державне агентство з інвестицій та управління національними проектами України. Метою даного проекту є створення у різних регіонах України 10 пілотних індустріальних парків із сучасною інженерною та сервісною інфраструктурою на земельних ділянках розміром від 15 до 700 гектарів. Здійснення проекту дозволить значно полегшити доступ інвесторів до ринку на обраних територіях. Також дозволить визначити основні необхідні інструменти, що можуть застосовуватися державою для підтримки найперспективніших галузей, та відпрацювати робочу схему планування, створення та управління індустріальними парками в Україні [4].

В рамках зазначеного проекту Держінвестпроект презентував результати вивчення інвестиційної привабливості регіонів. Згідно отриманих даних в першій п'ятірці – Харківська, Львівська, Дніпропетровська, Донецька області та місто Київ. Презентовані рейтинги та індекс базуються на результатах дослідження, яке проводили незалежні професійні організації, зокрема, Київський міжнародний інститут соціології та Інститут економічних досліджень та політичних консультацій.

На сьогоднішній день в Україні вже створено перші п'ять індустріальних парків – «Долина», «Славута» і «Рясне-2», «Коростень» та «Центральний», призначені для будівництва нових високотехнологічних виробництв у Хмельницькому, Івано-Франківську, Львові, Коростені та Кременчуці. Полтавської області, які нещодавно були зареєстровані у єдиному реєстрі ІІ.

Представлені індустріальні парки відповідають усім сучасним вимогам: мають вигідне територіальне розташування, забезпечені всією необхідною інфраструктурою і мають високий потенціал для реалізації інвестиційних проектів.

Як стверджує голова Держінвестпроекту Сергій Євтушенко, створення індустріальних парків в зазначених регіонах посилить їхню інвестиційну привабливість, пожвавить розвиток внутрішнього виробництва. Крім того, буде сприяти імпортозаміщенню, залученню інвестицій в реальний сектор економіки, створенню робочих місць, а також збільшить експортний потенціал країни. Відпрацьована схема в подальшому буде застосовуватися для розвитку інших індустріальних парків. За його словами, інші регіони України також готують пропозиції щодо створення аналогічних інноваційних структур на своїх територіях [3].

За словами директора департаменту інвестиційної політики та регіонального розвитку Держінвестпроекту Василя Федюка, для інвестора важливо якнайшвидше реалізувати свій інвестиційний проект, тому в першу чергу він обере той регіон, де є індустріальний парк. Наявність інженерно-технічної інфраструктури, транспортна доступність та необхідна кількість потенційних працівників – це ключові критерії для інвесторів. «За 5-7 років, завдяки мережі таких парків, Україна зможе залучити близько \$8-10 млрд. інвестицій, створити 80 тис. нових робочих місць та суттєво збільшити показник ВВП». Він також додав, що сьогодні країни та уряди конкурують за дві речі – інвестиції та таланти. Ставки – дуже високі, тому Україна повинна включатись в глобальні перегони [6].

Під час презентацій п'яти індустріальних парків очільниками міст, міський голова Львова Андрій Садовий наголосив: «Львів розташований за 70 км від кордону ЄС, а враховуючи підписання асоціації з ЄС (переконаний, вона буде підписана у повному обсязі), створення індустріального парку «Рясне II» відкриє для Львова нові переваги – робочі місця, надходження до міського бюджету. Згідно з концепцією індустріального парку, ми вітаємо інвесторів у галузі машинобудування та радіоелектроніки, легкої промисловості, харчової та інших. Вже маємо всю необхідну інфраструктуру та комунікації. Розраховуємо також і на притік нової бізнес-культури, знань та технологій, що відкриють нові можливості для розвитку місцевих компаній» [3].

Проаналізувавши діяльність новостворених промислово-бізнесових структур, слід відмітити наступні їх переваги:

- нульова ставка мита на обладнання і комплектуючі до нього, які не виробляються в Україні, та ввозяться для облаштування індустріального парку;
- звільнення від пайової участі у розвитку інфраструктури населених пунктів, на території яких створено індустріальний парк;
- державна підтримка облаштування (підведення інженерно-транспортної інфраструктури) індустріального парку;
- прозора та проста процедура набуття прав власності на земельну ділянку в межах індустріального парку;
- час до ринку для учасників індустріального парку складає 6-9 місяців.

Слід зазначити також, що створення індустріальних парків є особливою формою аутсорсингу, для того, щоб підприємства, які беруть участь у проектах, могли за рахунок концентрації на свою основну діяльність отримати вигоду в конкурентній боротьбі, наприклад, використовуючи синергію та ефект масштабу в утриманні капіталомісткої інфраструктури, а також зменшенні певних ресурсів на необхідні послуги. Керуюча або девелоперська компанія переслідує мету, використовуючи позитивні фактори місця розташування парку, підвищити його привабливість і знизити свої додаткові витрати на його утримання (наприклад, розміщуючи нові виробництва).

Існуючі у світовій практиці моделі управління індустріальними парками можна розділити на три основні види [2]:

1. Більшість індустріальних парків утримуються спеціалізованою управлінською компанією, яка надає підприємствам не тільки площі для розміщення їх виробництв, а й інфраструктуру і ряд послуг. Цей перелік послуг зазвичай включає управління індустріальним парком. Інфраструктурна керуюча компанія може одночасно бути і власником індустріального парку. Вона може бути як не пов'язано з якоюсь галуззю, так і дочірньою компанією головного інвестора, або спільним підприємством декількох компаній, що вирішили розмістити свої виробництва в даному парку. Надані нею послуги є частиною вільного ринку, якщо не передбачені інші правила в межах укладеного договору (наприклад, обов'язкове споживання резидентами певних послуг).

2. Окремі, найчастіше дрібні індустріальні парки, не підлягають управлінню спеціалізованою компанією, а фірми, які розмістили свої виробництва на єдиній території, самі надають всі необхідні послуги або залучають для цього компанії зі сторони.

3. У деяких індустріальних парках одна із компаній, які розмістила своє виробництво (основний інвестор, *major user*), виконує також функції керуючої компанії.

Окремі послуги, що надаються компанією, яку прийнято вважати керуючою, можуть відрізнятися в різних індустріальних парках, але типовими є наступні:

1. Забезпечення енергопостачання. Під енергією в даному контексті розуміється не тільки первинна енергія, тобто електрика і газ, а й інші її види, що поширюються по кабельних мережах і трубопроводах, зокрема: технічні гази (стиснуте повітря, кисень, азот, водень), вода (питна, технічна, обезсолена, охолоджуюча і спеціально підготовлена для певних виробництв) і холодоагенти (фреон, аміак). Особливу роль відіграє також виробництво пари, оскільки часто вона використовується в індустріальних парках не тільки для виробництва електроенергії та парового опалення, а й для виробничих потреб, що дозволяє підвищити ККД роботи ТЕЦ.

2. Кваліфікована утилізація відходів. До них відносяться часто крім побутового та виробничого сміття й отруйні відходи, які часто утилізуються в спеціальних печах. Виробничі стоки, які при цьому виникають, найчастіше очищаються у власних очисних спорудах.

3. Управління та обслуговування будівель, споруд та обладнання всередині парку або Facility Management. Виходячи з особливого характеру закритої території індустріального парку, часто виникають вимоги, що виходять за рамки звичайного економічного, технічного та інфраструктурного Facility Management. Великі парки, наприклад, часто мають свою власну пожежну службу та охорону. У широкому розумінні до поняття Facility Management можна також віднести утримання необхідної інформаційної та телекомунікаційної інфраструктури.

4. Внутрішньопаркова логістика. До її функцій відноситься утримання складів для сировини, допоміжних матеріалів і енергоносіїв, а також для напівфабрикатів і готових виробів. Надходження товару і відправлення готової продукції вимагають створення спеціально обладнаних в'їздів та виїздів (наприклад, для обробки небезпечних вантажів та зважування автотранспорту). Багато індустріальних парків також мають розвинуту залізничну гілку або власний порт. Переміщення всередині парку здійснюється автомобільним транспортом керуючої компанії або внутрішньою залізницею [5].

Поряд з зазначеними позитивними моментами слід відмітити і певні сигнальні моменти (недоліки) у забезпеченні розвитку ІІІ в Україні, зокрема:

- загальнодержавна нестабільність;
- низька активність інвесторів;
- слабкі преференції для учасників індустріальних парків у порівнянні з іншими країнами.

Висновки та перспективи подальших досліджень у даному напрямку. Виходячи з вищевикладеного матеріалу бачимо, що на сьогоднішній день індустріальні парки як комплекси, що поєднують складські, виробничі, офісні та соціально-побутові приміщення, є досить популярними у світі. Саме їх можна вважати локомотивом розвитку національної економіки, інструментом розвитку вітчизняного промислового виробництва. Їх створення сприяє покращенню інвестиційного клімату, реалізації цілого ряду інноваційних можливостей та забезпечення здорового конкурентного середовища для ведення бізнесу.

Індустріальні парки сьогодні дають шанс провести серйозну технологічну революцію в Україну, залучити сюди «розумні» інвестиції, які будуть спрямовані на технології та на модернізацію, відновити національного товаровиробника.

Враховуючи той факт, що структура вітчизняної економіки дуже залежна від імпорту сировини, від кон'юнктури на зовнішніх ринках, що робить її вразливою і нестійкою, саме система індустріальних парків здатна прискорити залучення в країну іноземних інвестицій, на практиці реалізовувати програму імпортозаміщення та розвитку експортоорієнтованих підприємств.

У цілому, слід відмітити, що ідея індустріальних парків є досить перспективною та економічно вигідною як для підприємств, так і для держави. В Україні даний сегмент ринку перебуває на стадії становлення. Однак подальший розвиток бізнесу сформує постійний попит на послуги індустріальних парків з боку вітчизняних та іноземних компаній, які зацікавлені в інвестуванні і розвитку промислового виробництва. А він, своєю чергою, зажадає все більшої кількості професійно підготовлених виробничих майданчиків та індустріальних об'єктів. Саме тому майбутній динамічний розвиток ІІ зумовлюється об'єктивним розвитком ринку, оскільки зростаючий попит народжує пропозицію.

Використана література:

1. Закон України «Про індустріальні парки» [Електронний ресурс] // Відомості Верховної Ради (ВВР). – 2013. – № 22, ст.212). – Режим доступу до ресурсу: <http://rada.gov.ua>.
2. Глаз К. Створення індустріальних парків в Україні: проблеми, перспективи, законодавчі ініціативи [Електронний ресурс] / К. Глаз. – Режим доступу до ресурсу: <http://investukraine.com>.
3. Євтушенко С. П'ять індустріальних парків України підтвердили свої реєстрації [Електронний ресурс] / С. Євтушенко. – Режим доступу до ресурсу: <http://investukraine.com/uk/regions/industrial-parks>.
4. Національний проект «Індустріальні парки України» – створення промислово-виробничої інфраструктури [Електронний ресурс]. – Режим доступу до ресурсу: <http://www.ukrproject.gov.ua>.
5. Парки індустріального періоду як вид комерційної нерухомості [Електронний ресурс]. – Режим доступу до ресурсу: <http://tupaol.com>.
6. Федюк В. Діяльність Держінвестпроекту з підготовки до створення індустріальних парків в Україні [Електронний ресурс] / Василь Федюк. – Режим доступу до ресурсу: <http://investukraine.com>.

REFERENCES

1. The Law of Ukraine "On industrial parks" [Zakon Ukrayiny «Pro industrial'ni parky»]. Vidomosti Verkhovnoyi Rady VVR, – 2013, No. 22, p. 212, available at: <http://rada.gov.ua>.
2. Hlaz K. Establishment of industrial parks in Ukraine: problems, prospects, legislative initiatives [Stvorennya industrial'nykh parkiv v Ukrayini: problemy, perspektyvy, zakonodavchi initsiatyvy]. , available at: <http://investukraine.com>.
3. Yevtushenko S. The five industrial parks Ukraine confirmed their registration [P'yat' industrial'nykh parkiv Ukrayiny pidtverdyly svoyi reyestratsiyi]. , available at: <http://investukraine.com/uk/regions/industrial-parks>.
4. The National project "Industrial Parks of Ukraine" - the creation of industrial and manufacturing infrastructure [Natsional'nyy proekt «Industrial'ni parky Ukrayiny» – stvorennya promyslovo-vyrobnychoyi infrastruktury]. , available at: <http://www.ukrproject.gov.ua>.
5. Parks industrial period as a kind of commercial real estate [Parky industrial'noho periodu yak vyd komertsyynoyi nerukhomosti]. , available at: <http://tupaol.com>.
6. Fedyuk V. [Diyal'nist' Derzhinvestproektu z pidhotovky do stvorennya industrial'nykh parkiv v Ukrayini]. , available at: <http://investukraine.com>.

Рецензія: д.е.н., проф. Гуцал І.С.

Reviewed: Dr., Prof. Hutsal I. S.

Received: April, 2014

1st Revision: April, 2014

Accepted: May, 2014

